

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România . . . . . 40 lei
6 luni . . . . . 20 „
3 luni . . . . . 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apăre de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

SUMAR

Un efect al domiciliului ales, de d-l Ștefan Scriban;

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație, s. I: Anton I. Doicu cu Preotul Gh. Hozoc și alții;

Idem: Ministerul de finanțe cu N. Mazilescu;

Curtea de apel Iași, s. I: Casa școalelor cu Moștenitorii def. Colonel Roznovanu;

Informațiuni.

UN EFECT AL DOMICILIULUI ALES

Se poate întâmpla ca domiciliul de plată sau de executare să fie ales într-o altă localitate decât cel real. După art. 310 din Codul com., cambia trebuie plătită în locul arătat într'ansa, ceea ce nu e decât aplicarea principiului pus în art. 1104 din Codul civil. Și, ca consecință, art. 327 din Codul com. prevede că protestul trebuie făcut la locul însemnat în cambie pentru plată. În fine, art. 272 din Codul com. declară că, în biletele la ordine, locul emisiunii e socotit ca loc de plată și în același timp ca domiciliu al emitentului, dacă nu s'a arătat un alt loc de plată.

În materie civilă arătarea locului unde urmează să se facă plata nu constituie o alegere de domiciliu, căci această împrejurare nu arată în de ajuns intenția părților ¹⁾.

Așa dar, în civil, faptul de a arăta locul unde urmează să se facă plata nu echivalează cu alegerea de domiciliu pentru executarea unui act. Această regulă are mare importanță, căci, după art. 64 din Proc. civilă, când pentru executarea unui act s'a ales un domiciliu, cererea, fie privitoare la executarea actului, fie la anularea sau desființarea lui, se va face la tribunalul domiciliului ales.

În aceeași ordine de idei art. 97 din Codul civil prevede că atunci când părțile sau una

din ele și-a ales, pentru executarea unui act, domiciliul în altă parte decât unde este domiciliul real, *citațiunile, cererile și urmăriile* relative la acel act se vor putea face la domiciliul prevăzut în act și înaintea judecătorului acestui domiciliu.

Cum vedem, alegerea de domiciliu are ca prim efect o prorogare de competență, adică ca acțiunea să se poată îndrepta la alt tribunal decât acel al domiciliului real. Aceasta o și spune art. 897, al. II și III din Codul com., după care, cu deosebire de ceea ce se întâmplă în civil, simpla arătare a unui loc de plată e atributivă de competență.

Art. 897 din Codul com. n'are echivalent în Codul comercial italian, și pare a fi inspirat de art. 420 din Proc. civ. franceză, care prevede că: «Le demandeur pourra assigner, à son choix,—Devant le tribunal du domicile du défendeur;—Devant celui dans l'arrondissement duquel la promesse a été faite et la marchandise livrée;—Devant celui dans l'arrondissement duquel le paiement devait être effectué».

Acest articol se află sub rubrica: «Procédure devant les tribunaux de commerce».

Alegerea de domiciliu nu e, în genere, obligatorie. Totuși, în cazurile art. 157 și 1781 din Codul civil, ea e obligatorie și mai mult, sub pedeapsă de nulitate, cel puțin pentru cazul prevăzut de art. 157. În ce privește art. 1781, relativ la alegerea de domiciliu în inscripțiunea ipotecară, chestiunea e controversată. Se admite, totuși, că această formalitate nu e substanțială, fiind cerută numai în interesul purgei, așa că omisiunea ei nu atrage nulitatea inscripțiunii ²⁾.

Acestea spuse, să venim la o mică nepotrivire ce există între art. 97 din Codul civil și 64 din Proc. civilă.

¹⁾ Alexandresco, I, ed. II-a, p. 480; Laurent, II, 105; Huc., I, 393.

²⁾ Alexandresco, I, p. 480, No. 1, p. 241, t. și No. 4; VI, p. 559, No. 3. În același sens jurisprudența constantă. *Curierul Judiciar* 26/98 cu o decizie a Casatiei; Buletinul po 1898, p. 685, etc. *Contră*: Laurent, XXXI, 48.

După art. 97 din Codul civil, când s'a ales un domiciliu pentru executarea unui act, adică *id quod actum est*, contract, convențiune, atunci nu numai cererile și urmăriile, dar și citațiunile se pot face la domiciliul prevăzut prin acel act. Art. 64, al. c din Proc. civilă însă lămurește că, în acest caz, *cererea* se face la tribunalul domiciliului ales sau la domiciliul pârītului, fără să vorbească nimic despre citațiuni.

În această privință doctrina dă următoarea regulă: dacă s'a ales un domiciliu la altă persoană, cu arătarea anume a acelei persoane, această alegere produce două efecte: a) a face valabile comunicările oricărei cereri, citațiuni, copii de pe hotăriri, etc., la acel domiciliu special, pentru că persoana anume arătată e socotită ca un mandatar al persoanei ce și-a stabilit acel domiciliu: est *mandatum de recipiendis citationibus*; b) de a atribui competența de jurisdicțiune tribunalului locului unde este situat acel domiciliu.

Dacă însă alegerea de domiciliu s'a făcut fără arătarea unei persoane anume determinate și s'a zis numai că domiciliul ales este în cutare oraș sau cutare comună, atunci efectul acestui domiciliu special se mărginește în a atribui competența jurisdicțiunii locale ³⁾.

După Legea proprietarilor (art. 4, 12) alegerea de domiciliu e obligatorie. Care este efectul acestei alegeri de domiciliu? Iată ce ne spune suprema Curte în această privință: „Considerând că în cazul când procedura chemărilor are a se îndeplini la un domiciliu ales, cum este în speță, unde e vorba de Legea proprietarilor, persoana la care s'a ales domiciliul este mandatarul persoanei citate în ceea ce privește procedura chemării, astfel că în virtutea acelui mandat dânsa este în drept a primi citații pentru persoana care și-a ales domiciliul la dânsa și în urmă să i le trimeată“ ⁴⁾.

Tot așa s'a decis că dacă s'a ales un domiciliu într-o localitate oarecare, fără indicațiunea unei persoane însărcinate a reprezenta pe partea contractantă, alegerea de domiciliu este numai atributivă de jurisdicțiune, adică de competență ⁵⁾.

Și totuș s'a decis că dacă debitorul și-a ales un domiciliu prin actul de ipotecă, toate *citațiunile și actele de procedură*, relative la urmărirea ce se face în virtutea acelui act, trebuiesc adre-

sate la acel domiciliu, iar pentru această alegere *nu e nevoie să se determine și persoana* căreia să se adreseze actele de procedură ⁶⁾.

După art. 274 din Codul comercial, cambia poate fi trasă asupra unei persoane și plătită la alta. În acest caz avem o cambie domiciliată. Aci se va face protestul (art. 327 din Codul comercial). Domiciliatarul, adică persoana la domiciliul căreia urmează să se facă plata, are un rol cu desăvârșire pasiv, căci el nu face altceva decât să pue la dispozițiunea părților biroul sau casa sa, pentru ca acolo să se facă plata ⁷⁾.

Într'un asemenea caz citațiunile, actele de procedură, se vor putea îndeplini la domiciliatar? Socot că nu. Acțiunea se va putea intenta la tribunalul unde se află domiciliatarul, dar actele de procedură vor trebui îndreptate la domiciliul real sau ales pentru executare, or pentru îndeplinirea procedurilor, de oarece atât în civil, cât și în comercial, alegerea unui domiciliu de plată nu echivalează cu un domiciliu ales pentru executare.

Și acum să venim la nepotrivirea ce pare a exista între art. 97 din Codul civil și 64 din Procedura civilă.

Când art. 97 din Codul civil vorbește de domiciliul ales în altă parte, el înțelege arătarea unei persoane determinate, căci o localitate nu poate fi un domiciliu și de aceea Casația a considerat ca nulă o citație în care nu s'a arătat strada și numărul casei ⁸⁾. Cui să dea citația, pe ce ușă s'o lipească agentul, când se arată numai localitatea? Să facă proces-verbal, să constate că n'o găsește, de ex. în București, ca apoi citația să fie publicată prin *Monitorul Oficial*?

De sigur; faptul nearătării unei persoane determinate nu se poate interpreta decât în senzul unei prorogări de competență. Atât și nimic mai mult, căci a face o alegere de domiciliu înseamnă a-l individualiza.

Deci art. 64 din Procedura civilă se referă la un domiciliu nedeterminat, pe când art. 97 din Codul civil are în vedere un domiciliu individualizat, în care s'a arătat lămurit o localitate și o persoană anume determinate, căreia să i se poată spune că are *mandatum de recipiendis citationibus*, ceea ce nu se poate spune despre o localitate, căci nu localitățile, ci persoanele pot fi mandatare.

Dorohoi, 7 Ianuarie 1909

Ștefan Scriban

³⁾ Tocilescu: «Procedura civilă», partea III, p. 91, al cărui text l-am reprodus mai sus, pentru că lămurește foarte bine chestiunea. În acelaș sens, Alexandresco, I, ed II-a, p. 482, 483, care face aceeaș distincțiune.

⁴⁾ Cas. I, No. 430/907: *Curierul Judiciar*, No. 14/908.

⁵⁾ C. Galați, s. I, 7 Dec. 89: *Dreptul* No. 20/90, citat după *Stern*: «Codul civil adnotat».

⁶⁾ Cas. II, No. 242/95. Ionescu: «Proc. civilă», art. 74, No. 15.

⁷⁾ Pârvolescu și Radian: *Cambia* p. 86.

⁸⁾ Cas. s. II, No. 71/904.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 6 Iunie 1908

Președenția d-lui CH. PHEREKYDE, prim-președinte

Anton I. Doiciu cu Preotul Gh. Hozoc ș. a.

Apel.—Opozițiune. — Dacă o parte care a făcut opoziție în contra unei hotărâri dată în lipsă, are dreptul să facă și apel în contra aceleiaș hotărâri

Incompetință — Excepțiunea de necompetință «ratione loci». — Când trebuie propusă? — (Art. 108 și 316 din Procedura civilă).

1. Prin nici un text din Procedura civilă, legiuitorul nu ridică părții condamnate în lipsă la prima instanță, dreptul de a face apel, deși a făcut și opozițiune contra aceleiaș hotărâri, destul numai ca apelul să fie declarat în termen.

2. Conform art. 108 din Procedura civilă, excepțiunea de necompetință «ratione loci» trebuie propusă înaintea apărării asupra fondului.

Deciziunea 247/908. — Casată, după recursul făcut de Anton I. Doiciu, sentința Tribunalului Tecuci No. 16/907, dată în proces cu Preotul Gh. Hozoc și Petru Ionescu.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Const. Em. Krupenschi, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Virgil Alexandrescu-Rășcanu, în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului întâiu de casare:

«Rea interpretare a art. 316 și urm din Pr. civilă și, în orice caz, nepotrivita aplicare a lor. Chiar admitând că prin Procedura civilă actuală, în vigoare, s'ar fi admis că acel ce face apel nu mai poate face și opoziție, nici din acel text de lege, nici din vreun altul nu s'ar putea deduce că și acel care a făcut opoziție nu mai poate face apel, renunțând astfel la opoziție. În orice caz, în speță, nici nu poate fi vorba de existența unei opoziții și a unui apel în potriua aceleiaș cărți de judecată, întru cât judecăto ul însuș constată că opoziția ce se făcuse era făcută peste termen, prin urmare fără ființă».

Având în vedere sentința, supusă recursului, din care se constată că judele ocol, Tecuci, prin cartea de judecată cu No. 1640 din 6 Septembrie 1906, admitând acțiunea intentată de Preotul Gh. Hozoc, în contra lui Anton I. Doiciu și Petru Ionescu, i-a condamnat în lipsă să plătească, în mod solidar, numitului reclamant suma de 500 lei, costul unei clăi cu fân;

Că la 4 Noembrie 1906, Anton I. Doiciu, recurentul de azi, făcând opoziție, judele de ocol, prin cartea de judecată cu No. 2023 din 20 Noembrie 1906, a respins opoziția ca nesusținută;

Că la 21 Noembrie 1906, adică a doua zi după respingerea opoziției ca nesusținută, Anton I. Doiciu a făcut apel în contra primei cărți de judecată cu No. 1640 din 6 Septembrie 1906, prin care fusese condamnat în lipsă; iar la 12 Decembrie 1906 a făcut apel și în contra cărții de judecată cu No. 2023/906, prin care i se respinsese opoziția ca nesusținută;

Că tribunalul, conexând ambele apeluri, a respins pe cel făcut în contra primei cărți de judecată cu No. 1640/906, ca inadmisibil; iar pe cel făcut în contra cărții de judecată cu No. 2023/906, ca nefondat;

Considerând că, după dispozițiunile art. 316 din Pr. civilă, partea nemulțumită pe hotărârea primei instanțe, dată față cu părțile sau în lipsa lor, are dreptul să facă apel;

Că nici prin acest text de lege nici prin vreo altă dispozițiune din Procedura civilă legiuitorul nu ridică părții, condamnată în lipsă la prima instanță dreptul să facă apel, dacă a făcut și opozițiune la prima instanță, destul numai ca apelul făcut în contra hotărârii condamnatoare a primei instanțe să fie declarat în termen;

Considerând că recurentul Doiciu nesusținând, în speță opozițiunea făcută la judele de ocol, pozițiunea sa este întocmai ca cum ar fi făcut numai apel în contra primei hotărâri condamnatoare;

Considerând că, astfel fiind, tribunalul, numai printr-o rea interpretare a art. 316 din Procedura civilă, a respins ca neadmisibil apelul făcut de recurentul de azi, Anton I. Doiciu, în contra cărții de judecată cu No. 1640/906 a judeului de ocol Tecuci;

Că, prin urmare, sus arătatul mijloc de casare se găsește întemeiat,

Asupra motivului al doilea:

«Greșită interpretare a art. 108 din Procedura civilă, combinat cu art. 897 din Codul comercial. În speță nu era vorba de știut dacă jurisdicția comercială era competente, ci se invocase necompetința jurisdicției Tribunalului Tecuci, pentru motivul că acțiunea fiind personală și mobilă, ea trebuia intentată la jurisdicția domiciliului pârītului. Prin urmare, această necompetință «ratione loci» putea să fie ridicată și în apel pentru prima oară dacă până atunci pârītul, lipsind la prima instanță, nu s'a apărât în privința fondului».

Având în vedere că se constată, din sentința atacată, că recurentul Anton I. Doiciu a ridicat dinaintea tribunalului excepțiunea de incompetență, pe motiv că rău a fost chemat în judecată la judele ocolului Tecuci, de oarece domiciliul său este în Galați;

Considerând că, conform art. 108 din Procedura civilă, o asemenea excepțiune trebuie propusă înaintea apărării asupra fondului;

Considerând că, astfel fiind, și întru cât se constată că recurentul Doiciu nu s'a apărât asupra fondului decât în apel la tribunal, dânsul a fost în drept să ridice excepțiunea la această instanță, înaintea apărării asupra fondului; și, prin urmare, rău tribunalul, și numai prin violarea sus citatului text de lege, a respins excepțiunea ridicată de recurent;

Că, dar, și acest motiv este întemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 8 Octombrie 1908

Președenția d-lui G. P. PETRESCU, președinte

Ministerul de finanțe cu N. Mazilescu

Băuturi spirtoase. — Contravenție. — Proces-verbal. — Fixarea condamnățiunii se face de autorităților financiare. — Tribunalele nu pot modifica acele condamnățiuni, ci numai să confirme sau să anuleze procesul-verbal. — (Art. 26 și 38 din Legea băuturilor spirtoase).

În materie de contravenție la Legea băuturilor spirtoase, fixarea condamnățiunilor aparține autorităților financiare cari pronunță condamnățiunea, iar nici de cum tribunalelor, cari nu pot de cât sau să confirme procesul-verbal de condamnățiune, dacă-l găsește făcut în mod le-

gal, sau să-l anuleze în caz contrar, dar nu pot modifica condamnățiunea cuprinsă într'însul.

Prin urmare, când pedeapsa confiscării ce este prevăzută de art. 12 din Legea fondului comunal și art. 26 din Legea băuturilor spirtoase, a fost aprobată de Ministerul de finanțe, tribunalul nu poate să desființeze această pedeapsă.

Deciziunea 259/908. — Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de finanțe, sentința Tribunalului Muscel No. 9/908, în proces cu Nicolae Mazilescu

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat C. Marinescu în dezvoltarea motivelor de casare.

Deliberând,

Asupra motivului de casare, invocat de recurent :

«Violarea art. 13 alin. ultim. din Legea fondului comunal, combinat cu art. 38 din Legea băuturilor spirtoase, și exces de putere.

«Nicolae Mazilescu din comuna Leicești districtul Muscel, a căzut în contravențiune prin faptul că a scos din depozitul său o cantitate de țuică fără ca, în prealabil, să fi achitat taxele fondului comunal.

Procesul-verbal, ce i s'a dresat de către controlorul fiscal de pe lângă Administrația financiară, fiind atacat cu apel de către contravenient. Tribunalul de Muscel a infirmat în parte sus-zisul proces-verbal și l-a desființat în ceea ce privea confiscățiunea băuturii.

«Instanța de apel își motivează hotărîrea sa nu pe neexistența contravențiunii pe care însăși o constată și o menține, dar pe echitate. Tribunalul a depășit căderea sa : Legea băuturilor spirtoase, la care se referă Legea fondului comunal nu lasă în competența tribunalelor micșorarea amenzilor și a confiscățiunilor cuprinse în procesele-verbale.

«Instanța de fond neținând socoteală de această dispozițiune clară și categorică a violat art. 13, alin. ultim. din Legea fondului comunal, combinat cu art. 38 din Legea băuturilor spirtoase, și numai cu exces de putere a admis în parte apelul făcut de contravenient».

Având în vedere că din sentința supusă recursului rezultă că prin procesul-verbal, cu data de 12 Septembrie 1907, dresat de C. Năstăsescu, controlor pe lângă Administrația financiară Muscel, și aprobat de Ministerul de finanțe, intimatul în recurs, Nicolae Mazilescu, a fost condamnat să plătească amenda de lei 19, bani 46, confiscându-i-se în același timp și 139 litri țuică, pe motiv că dânsul a scos această cantitate de țuică din depozitul său fără să plătească taxele fondului comunal ;

Având în vedere că numitul făcând apel, tribunalul, prin sentința supusă recursului, de și constată existența contravențiunii, totuși a apărut pe N. Mazilescu de confiscarea celor 139 litri țuică, pe motiv că nu poate fi echitabil ca dânsul să fie privat de această cantitate de țuică, după ce cerințele legii au fost satisfăcute prin faptul că este condamnat la o amendă reprezentând taxa îndoită ce trebuia să plătească fondului comunal ;

Considerând că, potrivit dispozițiunilor art. 13, alin. ultim. din Legea fondului comunal, constatarea fraudelor, fixarea penalităților și executarea lor, au a se face după regulile prescrise de art. 29 până la 43 inclusiv din Legea impozitului asupra băuturilor spirtoase ;

Considerând că, după dispozițiunile art. 38 din această din urmă lege, tribunalele nu pot să micșoreze confiscățiunile și amenzile de câteori vor fi întemeiate pe dispozițiunile legii, nici să scuze pe contravenienți pentru eroare, sau pentru lipsă de intențiune de fraudă ;

Că, deci, fixarea condamnățiunilor în asemenea materie aparține autorităților financiare cari pronunță condamnățiunea, iar nici decum tribunalelor, cari nu pot decât sau să confirme procesul-verbal de condamnățiune dacă îl găsec făcut în mod legal, sau să-l anuleze dacă-l judecă nelegal, dar nu pot modifica condamnățiunea cuprinsă într'însul ;

Considerând că, în speță, pedeapsa confiscării și amenzii fiind prevăzută de art. 12 din Legea fondului comunal și art. 26 din Legea băuturilor spirtoase pentru contravențiunea imputată intimatului în recurs, tribunalul nu putea, fără violarea dispozițiunilor art. 38 sus citat, să desființeze confiscarea aprobată de Ministerul de finanțe ;

Considerând că, astfel fiind, mijlocul de casare este întemeiat ;

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN IASI, SECȚIA I

Audiența dela 23 Iunie 1908

Președenția d-lui C. N. BOZDUGAN, consilier

Casa Școalelor cu moștenitorii defunctului Căpitan Roznovanu

Deciziunea civilă No. 82/908.

Testament. — Dreptul testatorului de a alege un administrator al patrimoniului său, fie chiar un suveran străin.

Clauză ilicită — Biserică — Punerea ei sub supravegherea unui suveran străin. — Obligațiunea pusă de a nu se schimba calendarul nici chiar cu învoirea sinodului. — Vânzarea bunurilor legate unei biserici, prin intervenția unui Stat străin. — Clauze ilicite. — Efectul lor asupra testamentului. — Dacă ele anulează întregul testament, sau au a fi considerate ca nescrise. — (Art. 5, 1068 și 1912 din Codul civil)

1. Dreptul de a alege o persoană care să administreze un patrimoniu privat și care, în același timp, să aducă la îndeplinire niște dispozițiuni testamentare lăsate de un particular, este și rămâne un drept de natură cu totul privată, dela care nu sunt excluși nici străinii, nici chiar suveranii, fie și ei străini. Prin urmare, este validă o asemenea dispoziție într'un testament, întru cât nu conține nimic ilicit.

2. Clauza dintr'un testament prin care o persoană pune o biserică, recunoscută ca persoană morală, sub privegherea, ocrotirea și autoritatea unui suveran străin, sau a reprezentantului său din țară, sustrăgând-o de sub controlul și autoritatea legilor și instituțiilor române, atât în privința recrutării și numirii preoților, cât și a rânduelii slujbelor bisericești, constituie o clauză ilicită, ca și clauza prin care se oprește în viitor schimbarea prin lege a calendarului ortodox, cu privire la Sf. sărbători, chiar când acea schimbare s'ar face cu învoirea sinodului, singurul chemat, după lege, a păstra unitatea administrativă, disciplinară și națională a Bisericii ortodoxe în Statul român.

3. Este, de asemenea, *ilicită clauza prin care testatorul dispune că, în caz când printr-o lege s'ar seculariza fie în total, fie în parte, moșiile legate de dânsul unei biserici, acele moșii să se vândă prin intervenirea suveranului străin, lăsat de dânsul ca administrator al patrimoniului său, iar banii să se depună la Statul guvernat de acel suveran, din venitul cărora să se întreprindă biserica.*

4. *Clauzele ilicite cuprinse într'un testament nu pot fi considerate numai ca nescrise, ci anulează întregul testament, după cum anulează și convenția, prin aplicarea art. 1008 din Codul civil, și după cum aceasta rezultă din art. 5 din Codul civil.*

Curtea.

Văzând că apelanții Maior Ghica și d-na Eva de Basili Calimaki Catargi, în calitate de erezi de sânge ai defunctului Colonel Roznovanu, au cerut atât la prima instanță, cât și în apel în contra Bisericii din Roznov, reprezentată prin Graful Iuri Alexandrovici Olsonfieff, anularea legatului lăsat numitei biserici de Colonelul Roznovanu, prin testamentul olograf din 25 August 1898, cu anexele lui din aceeași zi, din 18 Aprilie 1899 și din 23 Septembrie 1901; au cerut tot deodată ca, legatul fiind anulat, Graful Iuri Alexandrovici Olsonfieff, în calitate de reprezentant al Bisericii din Roznov, să fie obligat de justiție să le pună la dispoziție averea cuprinsă în legat și stăpânită până acum de biserică;

Văzând că această cerere se întemeiază pe faptul că biserica din Roznov a fost instituită legatară sub condițiuni cari sunt contrare ordinii publice și legilor țării românești;

Văzând că, mai întâiu de toate, este util a se ști că Colonelul Roznovanu a obținut în anul 1890 votarea unei legi, publicată în *Monitorul Oficial* No. 285 din Martie acel an și concepută astfel: «se autoriză d-l Colonel Russet Roznovanu și soția sa, d-na Alexandrina Roznovanu, să construiască pe proprietatea lor, Roznovul din județul Neamț, o biserică cu un cavou de familie, în care să se poată înmormânta membrii familiei și transporta din alte cimitire rămășițele morților din această familie. Biserica ce vor construi va fi capabilă să primească orice legat și se va face de către ctitori și să-l administreze conform ultimelor lor voințe». După care și biserica fiind ridicată, Colonelul Roznovanu moare prin 1903 sau 1904, nu s'a precizat, lăsându-i, după testamentul în litigiu, nuda proprietate a moșilor Roznov și Ivănești, cu condițiunile, sarcinile și îndatoririle prevăzute în act; iar uzufructul și folosința acestor moșii le lasă soției sale, hotărînd însă că, după moartea ei, să treacă tot către biserica din Roznov. Azi murind și d-na Roznovanu, biserica a devenit deplină proprietară a moșilor Roznov și Ivănești;

Văzând că printre sarcinile și condițiunile aceluia legat, denunțate de reclamanți ca contrare legilor noastre, unele chiar atingătoare suveranității și independenței Statului român, găsim în primul loc condițiunea exprimată în testament, la paragraful 6, litera g, după care, în cazul când, din un motiv sau altul, s'ar întâmpla ca administratorul fondului bisericii din Roznov să nu mai poată fi recrutat după normele prevăzute de Colonelul Roznovanu, atunci el să fie ales și numit de către reprezentantul în țară al M. S. împăratul tuturor Rusiilor, alegând pe cine va crede mai vrednic de a îndeplini în totul voința testatorului și de a îngriji mai cu folos de interesele bisericii din Roznov;

Se pretinde că acest drept, conferit și recunoscut re-

prezentantului unui suveran străin, ar însemna a permite unei Puteri străine să facă acte de administrație pe teritoriul Statului nostru, să intervină în afacerile noastre, să amenințe independența noastră. Dar apare imediat că nimic nu autoriză asemenea concluziuni, căci dreptul de a alege o persoană care să administreze un patrimoniu privat și care tot deodată să aducă la îndeplinire niste dispozițiuni testamentare lăsate de un particular, este și rămâne un drept de natură cu totul privată, dela care nu sunt excluși nici străinii, nici chiar suveranii, fie și ei străini;

Este adevărat că, la un moment dat și în anumite împrejurări, o națiune ar putea fi îngrijorată de faptul că un suveran străin ar veni pe teritoriul ei să reclame și să pretindă exercițiul unor oarecare drepturi, sub cuvântul că sunt de natură privată și îngăduită tuturor; dar în starea dreptului nostru public, simpla aprehensiune a unor asemenea eventualități, pentru cari, de altminterlea, de va crede de cuvință, Statul va fi totdeauna în drept de a face la timp reprezentările sale pe calea diplomatică și a lua în urmă măsurile cuvenite, nu este suficientă pentru a permite de a generaliza, pentru a permite mai ales instanțelor judecătorești să hotărască ele măsuri preventive.

În orice caz, în fapt și în spetă, reclamanții au fost departe de a aduce vre-o justificare că dispozițiunea luată prin aliniatul 6, litera g din testament, privită numai în sine, și independent de natura celorlalte clauze, ar jigni sau ar amenința întru ceva fie drepturile, fie măcar susceptibilitățile Statului român; deci această primă condițiune e validă și nu conține nimic ilicit;

Văzând că mai departe găsim în testament și următoarele condiții și stipulațiuni: 1) la paragraful 9 al testamentului propriu zis: «Depun la picioarele M. S. I. Impăratul tuturor Rusiilor înaltul, singurul și puternicul protector al sfintei noastre religii, umila, respectoasă și fierbinte rugămintă de a lua sub puternicul său scut fundațiunea pioasă și religioasă a bisericii din Roznov», și mai departe: «rog respectos pe reprezentantul M. S. I. Impăratul tuturor Rusiilor în țară să bine-voinască a se interesa și a priveghea păstrarea acestor fundațiuni a bisericii din Roznov, precum și a binevoi de a da hotărârile sale pentru tot ce se atinge de serviciul religios, buna stare a bisericii, executarea pomenilor stipulate și hotărîte de mine»;

2) La paragraful 1, aliniatele a, b c și d, din prima anexă a testamentului, mai multe dispozițiuni prin care defunctul regulează modul de recrutare pe viitor a preoților bisericii din Roznov, stipulând între altele, ce condiție expresă și absolută, că în orice caz să nu se numească ca preoți decât acei tineri cari, după seminar, vor fi terminat studiile lor la una din academiile spirituale din Rusia (Kiew, Moscova, St. Petersburg, Kazan, etc.); de asemenea și pentru diaconi, condiția absolută și expresă ca să nu fie numiți decât acei cari vor fi făcut studii teologice în una din academiile spirituale din Rusia, adăugând testatorul că diaconul va fi totdeauna succesorul preotului bisericii, când acesta din urmă se va retrage sau va înceta din viață;

3) Tot în paragraful 1, aceeași anexă, aliniatul a, dispozițiunea că întru cât se atinge de sfintele sărbători, dacă vre-o dată în Moldova s'ar schimba calendarul ortodox pravoslavnic, fără o înțelegere comună și totală cu toate bisericile ortodoxe, adoptându-se pe acel catolic, în acest caz slujbele dumnezeesti ale sfintelor sărbători se vor urma la biserica din Roznov întocmai și conform acelor ce se vor urma în sfintele biserici ortodoxe din Kremlin, la Moscova, și că și această condiție este absolută și expresă;

Văzând că din toate acestea, precum și din citirea altor texte din testament, cari toate tind spre același scop și rezultat, apare învedereat că, în privința supravegheii serviciului religios și a celebrării cultului, precum și în privința disciplinei și direcțiunii de dat servitorilor bisericii din Roznov, testatorul a îndepărtat

pe viitor cu o mână disprețuitoare instituțiilor și autorității țării noastre;

Nu de Sf. Sinod, nu de episcopii noștri, nu de Ministerul cultelor va depinde de acum înainte biserica din Roznov, ci de Împăratul Rusiei și de reprezentantul său în țară. Sub puternicul lor scut a fost pusă acea biserică. De acum înainte, tot ce se va atinge de ea, de buna stare a ei și de serviciul religios, se va priveghea de capul unui Stat vecin, fie prin el însuși, fie prin reprezentantul lui din țară; și hotărârile lor vor fi legea bisericii din Roznov;

Și această voință, nu numai că e textual afirmată, dar tot sufletul testatorului tinde spre această soluțiune, pe care dânsul o evocă «ca creștin ortodox pravoslavnic și ca vechiu soldat din garda imperială a M. S. I. Împăratul Nicolae Pavlovici I».

S'a zis că toată dispozițiunea din paragraful 9, relativă la intervențiunea Țarului și a reprezentantului său din țară în afacerile bisericii din Roznov, nu e decât o simplă dorință, o rugămintă către împărat. Este evident că Colonelul Roznovanu nu se putea adresa către Împăratul tuturor Rusiilor decât cu rugămintă; dar a susține că dânsul n'a afirmat aici decât o dorință este a falsifica intențiunea și voința lui;

Paragraful 9 este punctul culminant al testamentului, este cheia unei serii de clauze, cari toate ne lămuresc voința hotărâtă și nestrămutată de a face ca biserica din Roznov să fie pusă sub privigherea, ocrotirea și autoritatea exclusivă a Țarului, rămânând scoasă de sub controlul și autoritatea legilor și instituțiilor noastre; aceasta rezultă din cuprinsul întregului testament, începând cu dreptul reprezentanților împăratului în țară, de a numi pe administratorul fondului bisericii, și terminându-se cu îndatorirea absolută și expresă impusă preoților, cari vor intra în serviciul bisericii din Roznov, ca să meargă să se prezinte acestor reprezentanți (vezi partea din urmă a primei anexe a testamentului); și putem afirma că defunctul s'a referit mai mult la dispozițiunea paragrafului 9, decât la oricare alta, când a scris următoarele cuvinte în ultima parte a testamentului (vezi paragraful 12): «Acestea fiind ultimile mele voințe, declar că dispozițiunile de mai sus le-am făcut după o lungă și matură cugetare și invoc dreptatea dumnezeiască asupra oricui ar atinge într-o ceva aceste dispozițiuni testamentare ale mele»;

Credem că o asemenea imprecăziune ne va dispensa și mai la vale de a mai răspunde obiecțiunilor ce s'au făcut că Colonelul Roznovanu a exprimat numai dorințe în testamentul său, iar nu o voință fermă și hotărâtă ca toate dispozițiunile și condițiunile dictate de el să fie respectate;

Văzând că tot astfel e contrară legilor și condițiunea impusă pentru numirea preoților și diaconilor bisericii din Roznov. E adevărat că art. 15 din legea asupra clerului mirean dela 1 Iunie 1893, după ce hotărăște că numirea parohilor, a diaconilor și a celorlalți preoți, se va face de către episcopul respectiv, în înțelegere cu Ministerul cultelor, mai adaugă că personalul cleric al bisericilor, cari se susțin din fonduri particulare, se va numi de către episcopii respectivi, în acord cu reprezentanții legali ai fondului din care se susține biserica;

Fiind vorba de acord, apărătorii Ministerului cultelor și ai Casei bisericii susțin că defunctul a fost în drept de a impune condițiunile lui și de a le indica de mai înainte reprezentanților legali ai bisericii din Roznov; dar evident este tocmai că o asemenea dispozițiune, imperativ impusă acestor reprezentanți odată pentru totdeauna, spre neschimbare, exclude orice acord posibil și ar avea de rezultat că la Roznov numirea preoților și a diaconilor să fie impusă episcopilor, neavând puțința de a-i alege decât printre acei cari vor fi isprăviți studiile lor teologice la Kiew, Moscova, St. Petersburg sau Kazan, sau alt oraș, dar numai din Rusia, după voința expresă a Colonelului Roznovanu, iar în caz contrar biserica să rămână fără preoți;

Văzând că și dispozițiunea relativă la neschimbarea calendarului, oricât Sf. Sinod ar hotărî contrariul este o dispozițiune cu caracter manifest ilicit, de oarece loveste în legile de ordine publică asupra organizării Bisericii noastre în adevăr, după Legea sinodală din 1872, numai Sf. Sinod, care e chemat a păstra unitatea administrativă, disciplinară și națională a Bisericii ortodoxe în cuprinsul Statului român (vezi art. 8) numai el are dreptul de a hotărî asupra chestiunii calendarului, în relațiune cu sf. sărbători; tot ce va dispune în această privință va trebui să fie urmat fără discuție în tot cuprinsul țării, în orice biserică ortodoxă română. Orce deciziune contrarie luată de un particular e deci ilicită.

S'a obiectat la toate acestea că biserica din Roznov este o biserică particulară, creată de defunct, recunoscută persoană morală privată și pentru care Roznovanu a fost lăsat liber să stabilească regula după placul lui, atât în privința alegerii preoților cât și în privința exercițiului cultului, numai să nu fie violată ordinea publică constituită. Această părere e însă cu totul neîntemeiată;

E adevărat că s'ar fi putut — toate sunt în domeniul posibilului, — ca Legea din Martie 1890, care a permis soților Roznovanu de a construi la Roznov o biserică și a declarat acea biserică capabilă de a primi orice legat i se va face de către cititori și de a l administra conform ultimelor lor voințe, să le fie permis totdeauna de a închina biserica din Roznov oricărui cult personal vor crede de cuviință și atunci bine înțeles că defunctul ar fi rămas liber de a-și numi el singur preoții lui și de a hotărî orice calendar i-ar fi plăcut pentru sărbători. Dar, în speță e în afară de orice îndoială că legiutorul n'a vorbit, n'a înțeles a vorbi și n'a înțeles a favoriza decât acea biserică care se va construi la Roznov, pentru a se celebra în ea cultul Bisericii ortodoxe române. Cuvântul «biserică» din lege a fost evident întrebuințat în unicul înțeles în care legiutorul român îl poate întrebuința, când nu vorbește expres și special de o altă biserică, de un alt cult și de o altă religie decât a românilor; și că ar fi vorbit de un alt cult, și de o altă religie nu s'a adus dovadă, deci obiecțiunea e de pură fantazie;

Văzând că reclamanții mai invoacă, în sprijinul anulării testamentului, și condițiunea scrisă de defunct la paragraful 10 al testamentului, că, dacă cumva s'ar întâmpla ca prin orice fel de măsuri legislative sau administrative să se ia moșiile Roznov și Ivănești, în parte sau în total, din posesiunea bisericii din Roznov, atunci «legatul să cadă și să rămână revocat», («în acest nenorocit caz, adaugă testatorul, hotărâsc și voesc ca administratorul fondului bisericii, cu autorizarea reprezentantului M. S. I. Împăratul tuturor Rusiilor în țară, să vândă moșiile, să plătească Creditului funciar rural din București sumele datorite, iar suma rămasă se va depune la Sf. Sinod al imperiului Rusiei, sau la altă instituție religioasă din imperiul rusesc aleasă de reprezentantul Împăratului Rusiei și cu procentele sumei depuse se va întreține biserica din Roznov, conform regulilor hotărâte și stabilite de mine în alăturata anexă a testamentului meu »;

Văzând că și această dispozițiune e ilicită; în adevăr, scopul ei obiectul ei sunt de a asigura de pe acuma eludarea unei legi eventuale, care chiar într'un interes obșteșc (nici se poate prevedea altfel) ar veni să deposedeze biserica din Roznov de legatul ce i-a fost lăsat;

Fără îndoială că liber ar fi fost Colonelul Roznovanu de a dispune pentru asemenea eventualitate revocarea legatului; dar aceea ce nu-i era permis era de a prevedea și ordona măsuri ca legea să fie călcată și luată în deciziune, adică pe de o parte moșiile să fie vândute și banii depuși în Rusia pentru ca Statul român să nu poată pune mâna nici pe fond, nici pe capital, nici pe venituri, iar pe de altă parte o mână străină să facă ca acele venituri, fără nici un amestec din partea au-

rităților și organelor noastre publice, să parvină tot la destinațiunea hotărâtă de mai înainte de testator, adică tot la biserica din Roznov, astfel încât starea de azi să rămână de fapt neschimbată, oricât ar voi o lege nouă s'o modifice. Pentru biserica din Roznov legea nouă să fie literă moartă;

Văzând că cu ocaziunea acestui punct reclamații au mai susținut că defunctul ar fi hotărât aici o substituțiune prohibită de art. 83 din Codul civil; căci, după ce a lăsat averea bisericii din Roznov, a adăugat apoi că la caz de s'ar ivi o lege, care să ia moșiile din posesiunea acelei biserici, legatul să fie caduc și averea să meargă la Sinodul rus sau la altă instituțiune religioasă din imperiul rusesc, cu sarcina de a întreține biserica din Roznov;

Văzând însă că, în fapt, obiecțiunea nu e întemeiată; că, în adevăr, din cele scrise în paragraful 10 nu rezultă cătuș de puțin că Colonelul Roznovanu ar fi instituit doi legatari succesivi, ce nu aveau decât un singur beneficiar; că, prin urmare, nu este loc de a se insista mult asupra chestiunii;

Văzând, în fine, și ultima dispozițiune pe care reclamații o susțin ilicită, și anume: aceea vorbită de anexa din urmă a testamentului, prin care se acordă de testator administratorului actual Graful Iuri Alexandrovici Osonieff dreptul de a decide el însuș, dacă va fi sau nu folositor pentru viitorul fundațiunii, să vândă sau să schimbe moșiile Roznov și Ivănești cu vre-o altă moșie din Basarabia, iar în caz de vânzare sau să cumpere o altă moșie tot în Rusia, sau să depună banii fie la sf. Sinod al imperiului vecin, fie la vre-o altă instituțiune religioasă sau de binefacere din Rusia și cu venitul lor să întrețină biserica din Roznov după condițiunile stipulate în testament;

Văzând că, cu toate că se poate bănuia că și această dispozițiune a fost luată de testator, tot spre a feri fundațiunea sa de vre-o intervenție ulterioară a Statului, român prin vre-o lege, care trebuia din timp ocrotită, totuș, această simplă bănuială nefiind suficientă, și negăsindu-se în stipulațiune nimic contrariu vre unei legi sau vre unui interes de ordine publică, urmează că clauza nu poate fi socotită ilicită;

Așa dar, și reținând numai dispozițiunile cu caracter ilicit, anume aceea relativă la punerea bisericii din Roznov sub scutul puternic al unui suveran străin invocat ca «singurul protector și apărător al Sfintei noastre religii» ca și când Biserica ortodoxă română ar avea de șef pe Împăratul Rusiei, și această dispozițiune nefiind destinată a rămâne fără efect, de oarece testatorul mai pretinde imediat ca reprezentul Rusiei să se intereseze și să privilegieze și să dea hotărârile sale pentru tot ce va privi păstrarea fundațiunii pioase și religioase a bisericii din Roznov, serviciul religios, buna stare a bisericii, etc. Fiind bine constatat, pe de altă parte, că o asemenea dispozițiune, care, o repetăm, domină concepțiunea testamentului și îi imprimă un caracter hotărâtor, este o dispoziție care lovește și în legile de ordine publică a țării noastre și autonomia și suveranitatea Statului nostru; reținând apoi și în dispozițiunile ilicite, relative la modul de recrutare a preoților și a diaconilor, de asemenea și la calendarul ce este și trebuie definitiv adoptat pentru biserica din Roznov, oricât ar interveni o lege sau o hotărâre sinodală contrarie; reținând, în fine, și dispozițiunea destinată a fraudă acea lege, care, eventual, ar interveni pentru a se lua moșiile Roznov și Ivănești din posesiunea bisericii din Roznov;

Văzând că nu numai din complexul testamentului dar și din propria declarațiune a testatorului rezultă că dânsul a subordonat legatul condițiunilor ilicite vorbite mai sus; și, în adevăr, după ce a vorbit de liberalitate, el spune: «Dispon și hotărâsc că administrațiunea fondului ce am legat bisericii să se facă în modul următor» și începe de aci enunțarea diferitelor condițiuni și obligațiuni la cari impune biserica din Roznov și care

desigur că n'au nimic a face cu administrațiunea fondului; decât defunctul a crezut, se vede, că sub această denumire condițiunile lui vor fi mai acceptabile.

În ce privește efectul acestor condițiuni și modalități:

Considerând că art. 5 din Codul civil hotărăște în mod general că nu se poate deroga, prin convențiuni sau dispozițiuni particulare, dela legile cari interesează ordinea publică și bunele moravuri; că este greșit de a se susține că acest articol n'are sancțiune decât pentru convențiuni, unde art. 1008 din Codul civil arată în adevăr că condițiunea contrarie bunelor moravuri sau prohibită de lege desființează convențiunea ce depinde de dânsa și că în dispozițiunile testamentare lipsind un text analog, articolul 5 ar trebui socotit ca fără sancțiune; că asemenea concluziune e cu totul inadmisibilă; că, în adevăr, un text prohibitiv așa de categoric și de expres, în o chestiune interesând în așa grad ordinea publică și bunele moravuri, implică dela sine și necesar, fără un cuvânt mai mult, pedeapsa nulității în caz de derogare; că nulitatea stă scrisă în însuș prohibițiunea de a face; că, de altminterlea, în fapt, nimeni, nici autorii, nici jurisprudența n'o tăgăduesc, și, fără alt text decât art. 5, cu toții admit și pentru dispozițiunile testamentare ca și pentru convențiuni nulitatea ca sancțiune, decât, după împrejurări — la testament — unii cer să fie declarată nulă întreaga dispozițiune, alții numai condițiunea ilicită de care atârână dispozițiunea. Și e evident că altă soluție nu se poate;

Să vedem însă dacă art. 5 le permite pe amândouă sau, în principiu, impune invariabil numai una din ele, anume să declarăm nulă în întregul ei, orce dispozițiune care va fi legată de condițiunea ilicită;

Considerând că, în această privință, apare cu totul arbitrar acest drept de alegere ce și-a arogat jurisprudența noastră de anula testamentul, după cum liberalitatea are ea însăși o cauză impulsivă și determinată, adică este scopul testatorului, sau acest scop, această cauză impulsivă și determinată este tocmai condițiunea ilicită; că, în adevăr, atunci când un testament nu comportă nici o dificultate de interpretare și, deci, nici o nevoie de a fi interpretat, când ceea ce a voit testatorul e neîndoios și clar exprimat, când dânsul a subordonat expres o dispozițiune, un legat, unor condițiuni cari sunt contrarii bunelor moravuri sau legilor de ordine publică, și cari sunt condiții formale — nu numai dorințe și rugăminte, — când testatorul a declarat că așa e dorința lui, una și indivizibilă, sau când această voință reiese netăgăduit din act, este oare permis judecătorului, fără vre-un text special, expres și pozitiv, să despartă testamentul în două, să declare nescrise cele scrise, să transforme și să altereze, după moartea unui om, voința lui, și acolo unde defunctul a declarat că nu înțelege a da decât sub condițiuni, judecătorul să proclame și să hotărască că el dă fără condițiuni, că aceasta a fost voința prezumată a mortului (?)

Afirmativa pare prea anormală, prea în afară din principiile generale ale dreptului nostru și cu toate acestea a fost proclamată. S'a invocat maxima: *actus intelligendi sunt potius ut valeant quam ut pereat*; dar această maximă nu este decât regula de interpretare, exprimată și în art. 978 din Codul civil: «când o clauză e susceptibilă de două înțelesuri ea se interpretează», *intelligenda est*, «în sensul ce poate avea un efect...» Dar când nu e susceptibilă de două înțelesuri, decât doar pentru că așa o dorește interpretul; când dificultatea este de a se interpreta legea, iar nu de a se interpreta convențiunea, oare tot acea maximă să ne opună? S'a mai adăugat: la convențiuni, dacă actul cade din cauza unei condițiuni ilicite, părțile pot face o altă convențiune; dar la testamente testatorul nu se poate scula din mormânt pentru a-si refăce testamentul... și încă: la convențiuni, e just să pedepsim pe partea care a primit o condițiune ilicită; dar la testamente pentru ce să pedepsim pe legatar? Asemenea considerațiuni însă nu

pot nici măcar să primească calificativul de argumente. Ar fi cel puțin bune pentru a explica aflarea art. 900 în Codul francez, nici cum să ne convingă că acest articol ar trebui adăugat și în legea noastră, și încă mai puțin să-l înlocuiască... Și cu toate acestea, soluțiunea ce o combatem a fost introdusă la noi din întreg împreună cu teoria cauzei impulsive și determinante, ca un principiu care nu mai suferă discuțiune. Nu s'a observat îndestul acest lucru, care pare indiscutabil, că niciodată judecătorul și doctrina franceză n'ar fi putut ajunge la dedublarea unui testament pentru a menține dispozițiunea și a anula condițiunile, dacă nu s'ar fi putut sprijini pe art. 900, care permite, în adevăr, de a considera ca nescrisă o condițiune ilicită. Și tocmai acest text lipsește în legea noastră; a fost eliminat, el care e de așa natură că nu poate fi suplinit nici prin considerațiuni, nici prin teorii generale asupra dreptului;

Prin urmare, conchidem: art. 5, rămas singur, izolat, fără a fi completat prin vre-un test analog celui 900 francez, nu poate să ne permită de a despărți într'un testament condițiunile ilicite și liberalitatea ce depinde de ele, nu ne poate permite ca, privind cele dintâiu ca nescrise sau nule, să lăsăm să trăiască numai liberalitatea;

Prohibițiunea stipulată în art. 5 nu comportă deci două sancțiuni, ci numai una: anularea întregii dispozițiuni; cealaltă dispozițiune e în afară de legea noastră;

Bine înțeles că nu ne ocupăm aci de diferite ipoteze particulare, străine de litigiul de azi, când, spre exemplu, în fapt, se constată că condițiunile ilicite au fost numai niște simple desiderate, sau că testatorul n'a înțeles numai decât a atârna de ele liberalitatea sa, și când atunci judecătorul va fi liber de a menține dispozițiunea și a o declara validă, lăsând condițiunile la o parte ca și când ar fi străine de act. Soluțiunea unor asemenea cazuri nu intră în cadrul art. 5 și n'are nici un raport cu procesul testamentului Roznovanu;

Vom menționa aci părerea unora, că, potrivit art. 1912 din Codul civil, nu sunt nici azi abrogate dispozițiunile legiuirilor noastre anterioare, între altele Codul Calimach, după care condițiunile ilicite în testamente trebuiau privite ca nescrise, neexistente. Dacă așa ar fi, evident că argumentele și soluțiunea de mai sus ar cădea, și am fi reduși la teoria doctrinei și jurisprudenței franceze, având a examina testamentul lui Roznovanu din punctul de vedere al cauzei determinante și impulsive;

Dar dacă amintim că art. 1912 din Codul civil recunoaște și abrogarea tacită, și dacă considerăm împrejurările și motivele cari au condus pe elaboratorii Codului nostru civil, și în urma lor pe legiuitor, să suprimă art. 900 francez, trecând donațiunile sub regimul adoptat deja de art. 1008 și lăsând condițiunile testamentare sub regimul general creat prin art. 5 (modificator al art. 6 francez); dacă privim că această înlăturare a art. 900 francez, pe când titlul «Donțiuni și testamente» era aproape din întreg copiat din Codul Napoleon, n'a putut, în o chestiune atât de importantă, și care de secole întregi fixase atenția jurisconsultilor, n'a putut să fie decât ecoul criticelor și atacurilor doctrinei franceze, care cerea tocmai suprimarea acestui articol și restabilirea unui regim comun pentru convențiuni, donațiuni și testamente; dacă constatăm că soluțiunea dată de textul francez era și soluțiunea Codului Calimach, și că dela sine înlăturarea art. 900 francez înseamnă și înlăturarea voinței a dispozițiunilor analoage din Codul Calimach; dacă, în fine s'a demonstrat mai sus că art. 5, astfel cum se găsește în legea noastră actuală, fără alt text care să-i altereze dezvoltarea juridică și cu ajutorul numai al principiilor, este izvorul și fundamentul unei teorii tocmai contrarie celei consfințite de Codul Calimach, suntem siliți a conchide la o abrogare neîndoioasă a textelor acestui cod;

Văzând că, așa dar, din toate cele ce preced, putem

acum conchide că legatul lăsat bisericii din Roznov de defunctul Colonel Roznovanu, sub condițiuni și obligațiuni cari sunt contrarii ordinii publice, trebuie să rămână desființat, neputând produce nici un efect legal, și că, prin urmare, reprezentantul actual al acelei biserici, graful Iuri Alexandrovici Olsonfieff, cată a fi obligat a restitui reclamanților averea cuprinsă în legat, admițându-se tot deodată și cererea acsteora de a fi trimiși în posesiunea zisei averi, numai să justifice că au plătit Statului taxele cuvenite;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Gh. Sturdza, admite apelurile, etc.

(ss) C. N. Buzdugan, D. Gregorovici, Gh. Sturdza.

INFORMAȚIUNI

A apărut: *Volumul V, REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE* de d-l I. C. Barozzi.

Acest volum care s'a pus în vânzare cu prețul de 8 lei e întocmit în felul și ca supliment al celorlalte IV volume ce au apărut anul trecut în editura *Curierul Judiciar* și al căror preț total e de 60 lei broșate.

Suplimentul acesta cuprinde toate principiile de drept, soluțiunile și interpretările de legi date de Înalta Curte de casație în cursul anului 1906.

De vânzare la *Curierul Judiciar* care servește orice cărți de drept române sau streine contra valoare, mandant sau ramburs.

Cu numărul viitor vom începe distribuirea Tablei de materii analitice și alfabetice a *Curierului Judiciar* pe anul 1908, care cuprinde 8 coale tipar.

Această tabelă de materie, care e un adevărat repertoriu juridic, se va vinde tot cu prețul de 5 lei ca și acelea din anii trecuți. Ea nu se va trimite decât numai celor la corent cu plata abonamentului.

Rugăm deci pe cei rămași în urmă cu plata a se pune la curent trimițând prin mandat postal sumele datorate.

A apărut Vol. III ediția 2-a *Tratatul de drept civil* de d-l profesor D. Alexandresco.

Prețul 18 lei broșat.

Persoanele cari s'au procurat volumele anterioare legate sunt rugate a trimite și costul legăturii: 2 lei în pânză; 3.50 cu piele la color și să ne comunice cu o carte postală sau pe cotorul mandatului felul legăturii și culoarea pânzei și a pielii, spre a li se trimite la fel.

Comandele se fac la *Curierul Judiciar*, București, 5 Calea Rahovei, care servește la cerere orice cărți de drept, române și streine.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat postal, direct la administrația ziarului *Curierul Judiciar*, București, sau să plătească numai la prezentare în mâna incasatorilor: I. RIVEANU, pentru provincie și I. ST. TUDOROIU, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu matcă investite cu ștampila CURIERULUI JUDICIAR.